

Så får fler i Göteborgs utsatta förorter jobb

november
2019

almeGa

Så får fler boende
i Göteborgs särskilt
utsatta områden jobb

almeGa

Inledning

I vilka yrken arbetar utrikes födda och nyanlända som kommit till Sverige de senaste fem åren? Hur viktiga är olika branscher för invandrare? Vilka företag bryter utanförskapet bland de utrikes födda?

I den här rapporten presenterar Almega en ny kartläggning över vilka yrken som är vanligast bland boende och utrikes födda i Göteborgs sju särskilt utsatta områden¹.

Yrkeskartläggningen visar vad utrikes födda jobbar med och vilka branscher som anställer invandrare. Kunskapen om vilka jobb som är vanligast för nyanlända och utrikes födda är central för att öka sysselsättningen i särskilt utsatta områden. Almegas rapport är ovanlig eftersom den lägger fokus på vilka branscher och företag som anställer nyanlända snarare än på de nyanlända själva.

Sveriges integrationsproblem är stora, framförallt i de utsatta områdena i och runt de större städerna. I dessa områden är arbetslösheten hög och utanförskapet stort. Här behövs en väl fungerande integrationspolitik som mest. Vägen in i det svenska samhället går genom det första jobbet men det tar fortfarande sex till åtta år innan hälften av de nyanlända har egen försörjning.

Almegas studie visar att främst det är företag inom servicebranscher som anställer utrikes födda i de utsatta områdena. De nyanlända får främst jobb i enkla serviceyrken medan de som bott i Sverige längre har mer kvalificerade tjänsteyrken.

Kompetenskrisen har brett ut sig i Sverige och drabbar även yrken som kräver kortare utbildningar i den privata tjänstesektorn. Bristen på kompetens finns inte bara bland programmerare och läkare utan också bland bussförare och undersköterskor.

Sverige måste höja ambitionerna i integrations- och arbetsmarknadspolitiken om kompetenskrisen ska lösas. Lösningar som har prövats men misslyckats måste ersättas av nya reformer som utgår från behoven och möjligheterna i de företag och branscher som anställer invandrare och nyanlända.

Rapporten har författats av Patrick Joyce, chefekonom, och Per Hammar, näringspolitisk expert, på Almega.

¹ Polisen definierade sju områden i Göteborg som särskilt utsatta 2017. Bergsjön, Biskopsgården, Gårdsten, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet och Tynnered har en högre grad av social och ekonomisk utsatthet bland sina boende än övriga Sverige.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Sammanfattning	3
Almegas förslag för att ännu fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden ska få jobb....	4
Utrikes födda i arbete	5
I arbete i Göteborgs särskilt utsatta områden.....	5
De vanligaste yrkena bland nyanlända män i de särskilt utsatta områdena	7
De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor i särskilt utsatta områden	10
De vanligaste yrkena bland alla män i särskilt utsatta områden	11
De vanligaste yrkena bland alla kvinnor i särskilt utsatta områden	14
Boende i särskilt utsatta områden arbetar i vanliga bristyrken	17
Almegas fem förslag för att fler nyanlända och utrikes födda ska få jobb.	20
1. Bättre villkor för tjänstesektorn i Göteborg	20
2. Kompetensavdrag hjälper fler från ingångsyрке till bristyrke.....	22
3. Aktivera arbetslösa i insatser som leder till jobb i bristyrken.....	23
4. Reformera etableringsinsatserna för nyanlända	25
5. Uppmuntra nyföretagande bland invandrare	26
Avslutande diskussion.	28

Sammanfattning

En av de stora utmaningarna för det svenska samhället är svårigheten för utrikes födda att få sitt första arbete. Sverige har den näst högsta skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda i Europa och det tar längre tid för nyanlända flyktingar att få sitt första arbete i Sverige än i grannländerna. Det tar åtta år innan hälften av flyktingarna har ett arbete. För kvinnor tar det ännu längre tid.

Forskningen och debatten handlar till allra största delen om de nyanlända själva. Vad de kan göra och vad som kan göras för dem för att de snabbare ska få sitt första arbete. Mindre uppmärksamhet ägnas åt de branscher och företag som anställer nyanlända och vad som kan göras för att de ska få möjlighet att anställa ännu fler.

I den här rapporten presenterar Almega en ny studie över vilka yrken som är vanligast bland de boende i Göteborgs särskilt utsatta områden där 72 procent av de boende är födda utomlands. Studien bygger på ny specialbeställd statistik från SCB och visar att det i första hand är privata företag i servicesektorn som skapar arbeten åt de boende i områdena.

För de nyanlända handlar det i första hand om enklare ingångsyrken inom städning och hemservice samt restaurangyrken för män och vård och omsorg för kvinnor. 34 procent av de nyanlända kvinnorna arbetar i städyrken och drygt 17 procent av männen i restaurangyrken.

Studien visar att de boende i Göteborgs särskilt utsatta områden som bott i Sverige en längre tid också arbetar inom privata tjänsteföretag men inom mer kvalificerade yrken. Bland männen dominerar yrken inom transport och distribution. Kvinnorna arbetar framför allt inom vård och omsorg samt förskola och skola. Inom flera av dessa yrken är det stor brist på arbetskraft och många fler personer från särskilt utsatta områden skulle kunna arbeta där om de får den utbildning och träning som behövs.

Hittills har alldeles för få slutsatser dragits av kunskapen om vilka yrken och branscher det är som bryter invandrades arbetslöshet och utanförskap. Almegas budskap är att integrationspolitiken i högre utsträckning måste prioritera villkoren för de yrken och de företag som skapar jobben åt de utrikesfödda. Kunskapen om vilka yrken som dominerar bland de boende borde ligga till grund för vilka reformer som behövs för att ännu fler boende i Göteborgs utsatta områden ska få jobb.

En betydligt högre andel av samtliga boende i jämförelse med de nyanlända har yrken med krav på legitimation eller utbildning. Bland kvinnorna är till exempel andelen undersköterskor dubbelt så hög bland alla boende i jämförelse med de nyanlända. Bland männen är till exempel andelen buss- och spårvagnsförare mer än dubbelt så stor jämfört med de som varit här i högst fem år.

För att möta de stora personalbehoven i tjänstesektorn måste fler personer som bor i särskilt utsatta områden gå från ingångsjobb till yrken som kräver utbildning. Vidareutbildning och kompetensutveckling är helt nödvändiga. Almegas förslag om kompetensavdrag för företag som vidareutbildar sin personal måste därför förverkligas. Kompetensavdraget bör riktas till företag som utbildar personal i aktuella bristyrken inom vård- och omsorg, utbildning, transportyrken, industri och IT samt bygg och hantverk.

Almezas förslag för att ännu fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden ska få jobb

Almezas yrkeskartläggning visar att tjänstesektorn dominerar arbetsmarknaden för nyanlända och boende i särskilt utsatta områden. Samtidigt är bristen på personal i dessa yrkeskategorier stor. För att bättre tillgodose personalbehoven i tjänstesektorn och för att förbättra integrationen i de utsatta förorterna föreslår Almega fem angelägna reformer.

1. Bättre villkor för tjänstesektorn i Göteborg

En varaktig ökning av sysselsättningen för utrikes födda och boende i utsatta områden beror på vilka reformer av företagandets villkor som kommer att genomföras. Trösklarna in på den svenska arbetsmarknaden måste sänkas. Privat tjänstesektor anställer många utrikes födda och genom att konkurrensutsätta fler offentliga tjänster ökar möjligheterna för arbetslösa att få jobb. Almega kräver både att överenskommelsen om etableringsjobben genomförs snarast och att ett HEM-avdrag införs för alla tjänster som utförs i eller i anslutning till hemmet.

2. Kompetensavdrag hjälper fler från ingångsyрке till bristyrke

Almega föreslår att ett kompetensavdrag införs, med syftet att få arbetsgivarna att investera i personalutbildning i bristyrken. Kompetensavdraget kan riktas till arbetsgivare som har behov av personal i bristyrken som bland annat undersköterskor, barnskötare, föräryrken och i hotell- och restaurangbranschen. Som integrationsverktyg gör kompetensavdraget även att företag kan rekrytera arbetslösa, nyanlända och unga som inte har alla kvalifikationer som krävs för jobbet. Nyanställningar kan kombineras med utbildningsinsatser som höjer individens yrkeskompetens.

3. Aktivera arbetslösa i insatser som leder till jobb i bristyrken

De senaste åren har antalet arbetslösa som får delta i Arbetsförmedlingens insatser med störst chans att leda till jobb minskat mycket kraftigt. Detta drabbar de utrikesfödda som utgör en majoritet av de arbetslösa. Almega kräver att dubbelt så många arbetslösa som idag aktiveras i de mest effektiva utbildnings- och matchningsinsatserna.

4. Reformera etableringen av nyanlända

För att nyanlända snabbare ska komma in på arbetsmarknaden behöver Arbetsförmedlingens etableringsprogram reformeras. Insatserna ska bli mer intensiva och flexibla. Nyanlända med utbildning eller yrkeserfarenhet bör få praktisera direkt och varva det med språkinläring. De som får arbete ska fortsätta läsa svenska på kvällar och helger. Nyanlända med sämre utgångsläge ska få mer tid i etableringen. Dessutom bör asylsökande som sannolikt kommer att få uppehållstillstånd få delta i etableringsinsatser.

5. Uppmuntra nyföretagande bland invandrare

Nyanlända som varit företagare i hemlandet måste i högre utsträckning än idag se nyföretagande i Sverige som en möjlighet. Arbetsförmedlingen har varit dålig på att fånga upp personer som drivit företag i andra länder. Trots den stora flyktinginvandringen sedan 2015 har inte nyföretagandet bland invandrare ökat i den utsträckning som borde ha kunnat ske. Almega kräver att reformeringen av Arbetsförmedlingen leder till att fristående utförare får i uppdrag att få fler företagare från andra länder att också starta företag i Sverige.

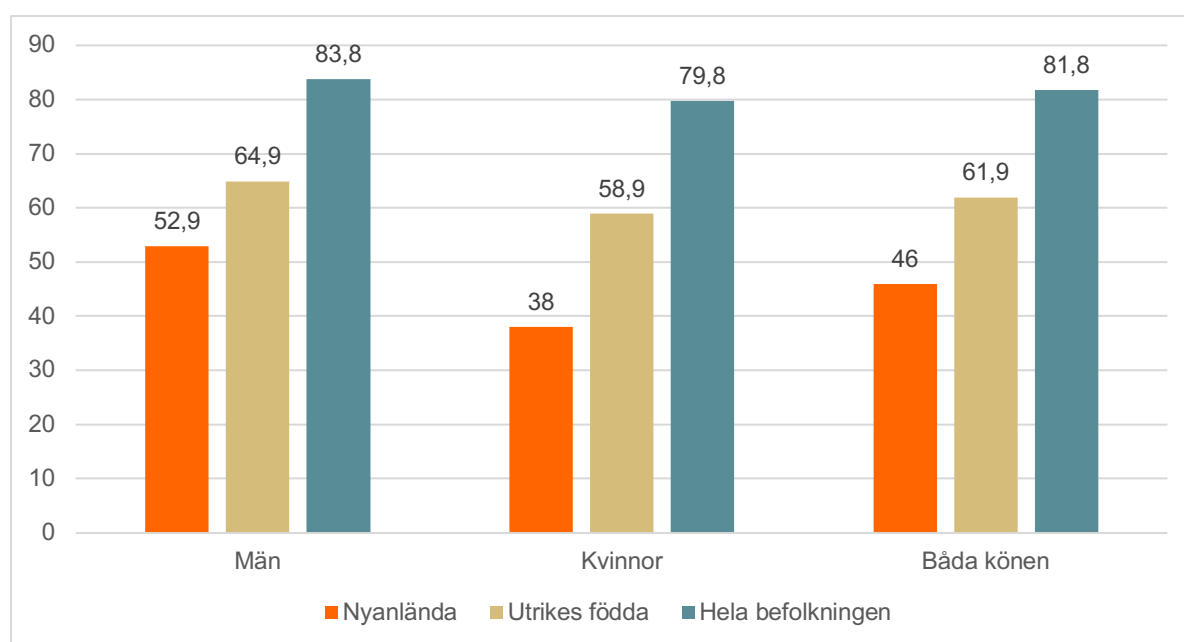
Så får fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden jobb

Almega – november 2019

Utrikes födda i arbete

Sedan år 2000 har över en miljon människor invandrat till Sverige. Huvuddelen av dem har varit asylinvandrare - flyktingar eller anhöriga. I förhållande till befolkningen har Sverige tagit emot flest asylinvandrare i EU. Invandringen har föryngrat den svenska befolkningen men också skapat stora utmaningar. Integrationsutmaningen handlar främst om att för få utrikes födda får ett yrkesarbete och en egen försörjning. 2017 hade 62 procent av de utrikes födda ett arbete jämfört med 82 procent i hela befolkningen. Den stora skillnaden i sysselsättning beror på att tiden från ankomst till arbete är lång i Sverige. Det tar sex till åtta år innan hälften av de nyanlända asylinvandrarna har ett arbete. För kvinnorna tar det ännu längre. Bland de nyanlända är andelen i arbete 46 procent, jämfört med 82 procent i hela befolkningen.

Figur 1 – Andel av befolkningen (20–64 år) i arbete 2017 i Sverige procent.

Anm: Med nyanlända menas personer som anlänt till Sverige 2010 eller senare.²

Källa: SCB, Rams samt SCB AKU.

I arbete i Göteborgs särskilt utsatta områden

År 2017 bodde 48 840 personer i åldrarna 20–64 år i något av de sju områden i Göteborg som betraktades som särskilt utsatta av Polisen.³ 72 procent av de boende i områdena var utrikes födda och 21 procent var nyanlända och hade bott i Sverige i högst fem år. Andelen

² I tillgänglig statistik från SCB år 2017 är nyanlända de personer som kommit till Sverige 2010 eller senare. I den specialbeställda statistiken som SCB tagit fram åt Almega över de boende i Göteborgs särskilt utsatta områden definieras nyanlända som de som år 2017 varit här i högst fem år.

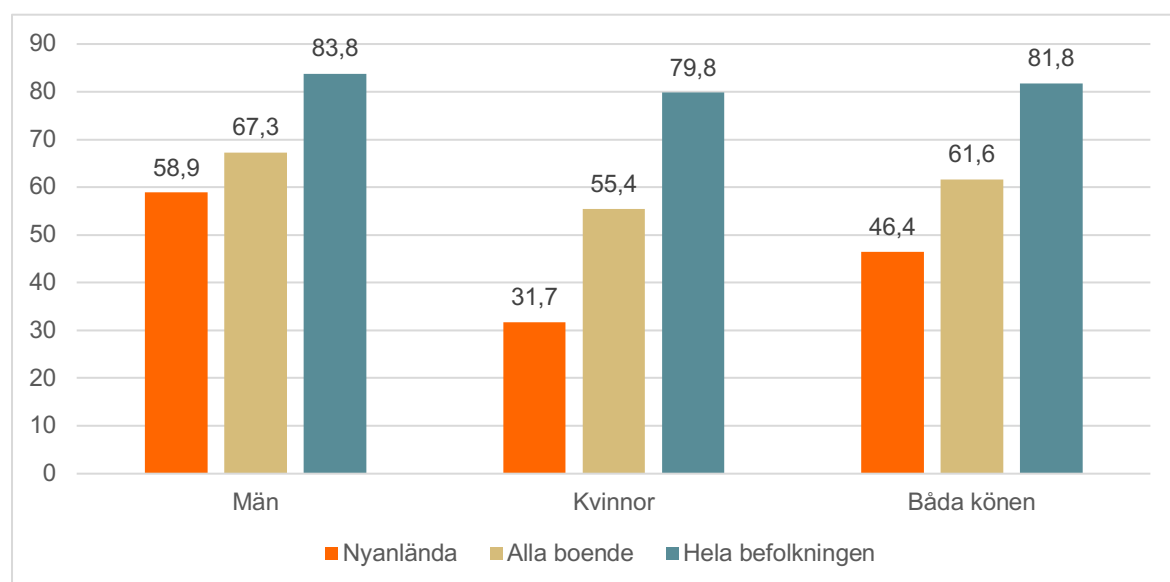
³ Bergsjön, Biskopsgården, Gårdsten, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet och Tynnered. År 2019 ströks Gårdsten från listan.

utrikes födda var något lägre i Göteborgs särskilt utsatta områden än i samtliga särskilt utsatta områden i Sverige.⁴

Som framgår av figur 2 var andelen i arbete i Göteborgs särskilt utsatta områden betydligt lägre än i riket och det gällde särskilt bland kvinnorna. 62 procent av de boende i områdena arbetade. Det var 20 procentenheter färre än i hela riket men något fler än andelen i arbete i de andra utsatta områdena i Sverige.⁵

Andelen i arbete är lägst bland de nyanlända i dessa områden. 46 procent hade ett arbete 2017. Bland de nyanlända männen arbetade nästan 60 procent medan mindre än en tredjedel av de nyanlända kvinnorna hade ett arbete. Sysselsättningen bland de nyanlända männen i Göteborgs utsatta områden är tydligt högre än bland alla nyanlända män i Sverige. Bland kvinnorna är det dock tvärtom. De nyanlända kvinnorna i Göteborgs utsatta områden har lägre sysselsättning än nyanlända kvinnor i Sverige.

Figur 2 – Andel sysselsatta i Göteborgs särskilt utsatta områden 2017, procent.

Källa: SCB, Stativ samt SCB, AKU.

Anm: Med nyanlända menas utrikes födda som bott i Sverige i högst fem år.

⁴ År 2017 klassificerade Polisen 23 bostadsområden i Sverige som särskilt utsatta. Där bodde 157 000 personer mellan 20 och 64 år. 75 procent av dem var utrikes födda och 21 procent nyanlända i Sverige.

⁵ I samtliga 23 särskilt utsatta områden arbetade 58 procent av de boende mellan 20 och 64 år 2017.

De vanligaste yrkena bland nyanlända män i de särskilt utsatta områdena

59 procent av de nyanlända männen i Göteborgs sju särskilt utsatta områden arbetar. En genomgång av de vanligaste yrkena bland de nyanlända männen visar att den privata tjänstesektorn dominerar och att även bygg- och hantverksbyggen är vanligt förekommande.

Restaurangyrken är vanligast. Drygt 17 procent av de nyanlända männen i särskilt utsatta områden arbetar i restaurangyrken jämfört med drygt två procent bland alla män i hela riket. En nästan lika stor andel arbetar i olika yrken inom transport och distribution och fler än 13 procent i olika bygg- och hantverksyrken. Drygt elva procent av de nyanlända männen arbetar inom städning och rengöring jämfört med en procent av alla män i riket.

Att nio procent av männen arbetar i industri och tillverkning visar att de nyanlända snabbt kommer i kontakt med tillverknings- och exportföretagen i Göteborgsregionen.

Enklare yrken inom vård- och omsorg sysselsätter nästan fyra procent av de nyanlända männen vilket är nästan dubbelt så många som bland alla män i riket. Inom äldrevården i Göteborg finns dock ännu bara en mindre andel privata utförare i äldrevården.

Tabell 1 – De vanligaste yrkena bland nyanlända (20–64 år) män i Göteborgs särskilt utsatta områden, antal och andel av de arbetande i procent.

Yrke nyanlända män	Antal	Andel
Restaurangyrken	425	17,5
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	219	
Kockar och kallskänkor	115	
Pizzabagare m.fl.	49	
Hovmästare och servitörer	22	
Bagare och konditorer	13	
Bartendrar	7	
Transport och distribution	414	17
Lager- och terminalpersonal	110	
Lastbilsförare m.fl.	77	
Buss- och spårvagnsförare	52	
Truckförare	46	
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	42	
Reklamutdelare och tidningsdistributörer	35	
Brevbärare och postterminalarbetare	22	
Taxiförare m.fl.	15	
Övriga bil-, motorcykel- och cykelförare	15	
Bygg och hantverk	335	13,8
Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	67	
Murare m.fl.	46	
Grovarbetare inom bygg och anläggning	40	

Träarbetare, snickare m.fl.	35	
Målare	28	
Betongarbetare	28	
Anläggningsarbetare	26	
Trädgårdsanläggare m.fl.	14	
Ställningsbyggare	13	
Isoleringsmontörer	10	
Tunnplåtslagare	10	
Lackerare och industrimålare	9	
VVS-montörer m.fl.	9	
Städning, rengöring och hemservice	272	11,2
Städare	198	
Bilrekonditionerare, fönsterputsare och övriga rengöringsarbetare	30	
Fastighetsskötare	19	
Övriga servicearbetare	15	
Övrig hemservicepersonal m.fl.	10	
Industri och tillverkning	221	9,1
Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete	82	
Montörer, elektrisk och elektronisk utrustning	45	
Övriga montörer	29	
Maskinoperatörer, plastindustri	19	
Maskinoperatörer, kött- och fiskberedningsindustri	14	
Fordonsmontörer	18	
Handpaketerare och andra fabriksarbetare	7	
Montörer, metall-, gummi- och plastprodukter	7	
IT-yrken	130	5,3
Systemanalytiker och IT-arkitekter m.fl.	12	
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	60	
Övriga IT-specialister	58	
	102	4,2
Ingenjörsyrken		
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	23	
Civilingenjörsyrken inom maskinteknik	26	
Övriga civilingenjörsyrken	20	
Ingenjörer och tekniker inom industri, logistik och produktionsplanering	5	
Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik	12	
Ingenjörer och tekniker inom maskinteknik	10	
Övriga ingenjörer och tekniker	6	
	94	3,9
Vård och omsorg		

Så får fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden jobb
Almega – november 2019

Vårdbiträden	35	
Personliga assistenter	24	
Vårdare, boendestödjare	22	
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	13	
Butiksyrken	59	2,4
Butikssäljare, dagligvaror	31	
Kassapersonal m.fl.	12	
Bensinstationspersonal	9	
Butikssäljare, fackhandel	7	
Pedagogiskt arbete	41	1,7
Doktorander	13	
Grundskollärare	12	
Forskarassistenter m.fl.	9	
Övriga universitets- och högskolelärare	7	
Övriga Yrken	337	13,9
Saknar Yrkeskod	789	
Alla	3219	

Källa: SCB, Stativ

Anm: Andel av alla arbetande som har en yrkeskod.

De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor i särskilt utsatta områden

Nästan 32 procent av de nyanlända kvinnorna i Göteborgs särskilt utsatta områden arbetar, av dessa arbetar en majoritet inom den privata tjänstesektorn. En tredjedel de sysselsatta nyanlända kvinnorna arbetar inom städning och hemservice jämfört med tre procent av alla kvinnor i riket. Nästan 18 procent arbetar inom vård och omsorg, främst inom enklare yrken. Därutöver är barnskötare och köks- och restaurangbiträde vanligt förekommande yrken.

Tabell 2 – De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor (20–64 år) i alla särskilt utsatta områden 2017, antal och andel av arbetande, procent.

Städning, rengöring, hemservice	377	33,8
Städare	337	
Övrig hemservicepersonal m.fl.	35	
Bilrekonditionerare, fönsterputsare och övriga rengöringsarbetare	5	
Vård och omsorg	198	17,7
Personliga assistenter	63	
Vårdbiträden	60	
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	37	
Vårdare, boendestödjare	25	
Övrig vård- och omsorgspersonal	7	
Undersköterskor, vård- och specialavdelning	6	
Förskola, skola	124	11,1
Barnskötare	70	
Grundskollärare	28	
Förskollärare	15	
Elevassistenter m.fl.	11	
Restaurangyrken	98	8,8
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	57	
Kockar och kallskänkor	20	
Hovmästare och servitörer	11	
Kafé- och konditoribiträden	10	
Butiksyren	30	2,7
Butikssäljare, dagligvaror	7	
Butikssäljare, fackhandel	16	
Kassapersonal m.fl.	7	
Övriga yrken	290	26
Saknar yrkeskod	364	
Alla	1481	

Källa: SCB, Stativ

Anm: Andel av alla arbetande som har en yrkeskod.

Så får fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden jobb

Almega – november 2019

De vanligaste yrkena bland alla män i särskilt utsatta områden

Bland alla boende i de särskilt utsatta områdena i Göteborg är sysselsättningen högre än bland de nyanlända. 67 procent av männen arbetar. Den stora majoriteten män arbetar inom den privata tjänstesektorn men inom betydligt fler yrken än bland de nyanlända. Yrken inom transport och distribution, framförallt olika föraryrken, är de vanligaste bland män i områdena. Därefter kommer olika yrken inom industri och tillverkning. Mer än 15 procent av de arbetande männen arbetar inom industrin.

Tabell 3 – De vanligaste yrkena bland män (20–64 år) i alla utsatta områden 2017, antal och andel av arbetande, procent.

Transport och distribution	2987	19,7
Lager- och terminalpersonal	754	
Buss- och spårvagnsförare	703	
Lastbilsförare m.fl.	382	
Truckförare	356	
Taxiförare m.fl.	250	
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	238	
Brevbärare och postterminalarbetare	112	
Reklamutdelare och tidningsdistributörer	99	
Övriga bil-, motorcykel- och cykelförare	93	
Industri och tillverkning	2297	15,1
Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete	983	
Montörer, elektrisk och elektronisk utrustning	303	
Fordonsmontörer	256	
Övriga montörer	218	
Maskinoperatörer, plastindustri	143	
Handpaketerare och andra fabriksarbetare	103	
Montörer, metall-, gummi- och plastprodukter	67	
Maskinoperatörer, kvarn-, bageri- och konfektyrindustri	64	
Maskinoperatörer, kött- och fiskberedningsindustri	59	
Underhållsmekaniker och maskinreparatörer	101	
Restaurangyrken	1334	8,7
Pizzabagare m.fl.	178	
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	593	
Kockar och kallskänkor	395	
Hovmästare och servitörer	98	
Bagare och konditorer	70	
Bygg- och hantverk	1063	7
Träarbetare, snickare m.fl.	179	

Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	173	
Murare m.fl.	122	
Målare	94	
Grovarbetare inom bygg och anläggning	89	
Anläggningsarbetare	87	
Betongarbetare	74	
Slaktare och styckare m.fl.	73	
Installations- och serviceelektriker	72	
Svetsare och gasskärare	54	
Ställningsbyggare	46	
Vård och omsorg	872	5,7
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	151	
Vårdbiträden	154	
Vårdare, boendestödjare	198	
Personliga assistenter	241	
Behandlingsassistenter och socialpedagoger m.fl.	80	
Övrig vård- och omsorgspersonal	48	
Städning, rengöring och hemservice	815	5,4
Städare	720	
Bilrekonditionerare, fönsterputsare och övriga rengöringsarbetare	95	
Butiksyrrken	437	2,4
Butikssäljare, dagligvaror	216	
Butikssäljare, fackhandel	143	
Kassapersonal	78	
Ingenjörsyrken	451	3
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	91	
Civilingenjörsyrken inom maskinteknik	84	
Övriga civilingenjörsyrken	82	
Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik	78	
Ingenjörer och tekniker inom maskinteknik	61	
Övriga ingenjörer och tekniker	55	
IT-yrken	382	2,5
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	246	
Övriga IT-specialister	83	
Supporttekniker, IT	53	

Så får fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden jobb
Almega – november 2019

Förskola och skola	412	2,7
Grundskollärare	183	
Elevassistenter m.fl.	124	
Fritidsledare m.fl.	64	
Gymnasielärare	41	
Övriga servicearbetare	326	2,1
Fastighetsskötare	275	1,8
Väktare och ordningsvakter	133	0,9
Övriga yrken	3 399	22,4
Saknar yrkeskod	1 895	
Alla	17 078	

Källa: SCB, Stativ

Anm: Andel av alla arbetande som har en yrkeskod.

De vanligaste yrkena bland alla kvinnor i särskilt utsatta områden

Sysselsättningen är betydligt högre bland alla kvinnor i de särskilt utsatta områdena än bland de nyanlända. 55 procent av alla kvinnor i de särskilt utsatta områdena i Göteborg arbetade 2017. Kvinnorna arbetar nästan uteslutande i tjänstesektorn framför allt inom vård och omsorg samt inom förskola och skola. Städyrken och yrken inom restaurang är också vanliga. Andelen som arbetar i handeln är betydligt högre än bland de nyanlända kvinnorna.

Knappt tre procent av kvinnorna arbetar i industriyrken. Det är en betydligt lägre andel än bland männen men det visar exportindustrins betydelse för sysselsättningen i Göteborg.

Tabell 4 – De vanligaste yrkena bland kvinnor (20–64 år) i alla utsatta områden, antal och andel av arbetande, procent

Yrken alla kvinnor	Antal	Andel
Vård och omsorg	3484	29,1
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	1053	
Vårdbiträden	600	
Personliga assistenter	538	
Vårdare, boendestödjare	399	
Undersköterskor, vård- och specialavdelning	187	
Övrig vård- och omsorgspersonal	112	
Grundutbildade sjuksköterskor	101	
Socialsekreterare	84	
Behandlingsassistenter och socialpedagoger m.fl.	77	
Medicinska sekreterare, vårdadministratörer m.fl.	71	
Socialförsäkringshandläggare	61	
Tandsköterskor	47	
Biomedicinska analytiker m.fl.	42	
Apotekare	38	
Skötare	38	
Geriatrisksjuksköterskor	36	
Förskola och skola	1887	15,8
Barnskötare	917	
Förskollärare	296	
Grundskollärare	292	
Elevassistenter m.fl.	195	
Fritidspedagoger	92	
Fritidsledare m.fl.	54	
Gymnasielärare	41	
Städning, rengöring och hemservice	1730	14,5
Städare	1639	
Övrig hemservicepersonal m.fl.	91	

Restaurangyrken	896	7,5
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	511	
Kockar och kallskänkor	236	
Hovmästare och servitörer	92	
Kafé- och konditoribiträden	57	
Butiksyren	547	4,6
Butikssäljare, dagligvaror	261	
Butikssäljare, fackhandel	225	
Kassapersonal m.fl.	61	
Industriyrken	337	2,8
Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete	221	
Övriga montörer	59	
Montörer, elektrisk och elektronisk utrustning	57	
Administrativa yrken	436	3,6
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	175	
Kundtjänstpersonal	91	
Planerare och utredare m.fl.	66	
Ekonomiassistenter m.fl.	60	
Arbetsförmedlare	44	
Transport och distribution	282	2,4
Lager- och terminalpersonal	123	
Truckförare	70	
Buss- och spårvagnsförare	45	
Brevbärare och postterminalarbetare	44	
Övriga servicearbetare	207	1,7
Övriga yrken	2153	18
Uppgift saknas	1033	
Alla	12992	100

Källa: SCB, Stativ

Anm: Andel av alla arbetande som har en yrkeskod.

Studien visar att för både män och kvinnor blir yrkena både fler och mer kvalificerade bland de som bott i Sverige en längre tid. Männen rör sig mot framför allt olika industri- och föräryrken medan kvinnorna söker sig till vård- och omsorgsyren och skolan. Bland kvinnorna är andelen undersköterskor dubbelt så hög bland alla boende i jämförelse med de nyanlända. Bland männen är till exempel andelen buss- och spårvagnsförare mer än dubbelt så stor i jämförelse med de som varit här i högst fem år.

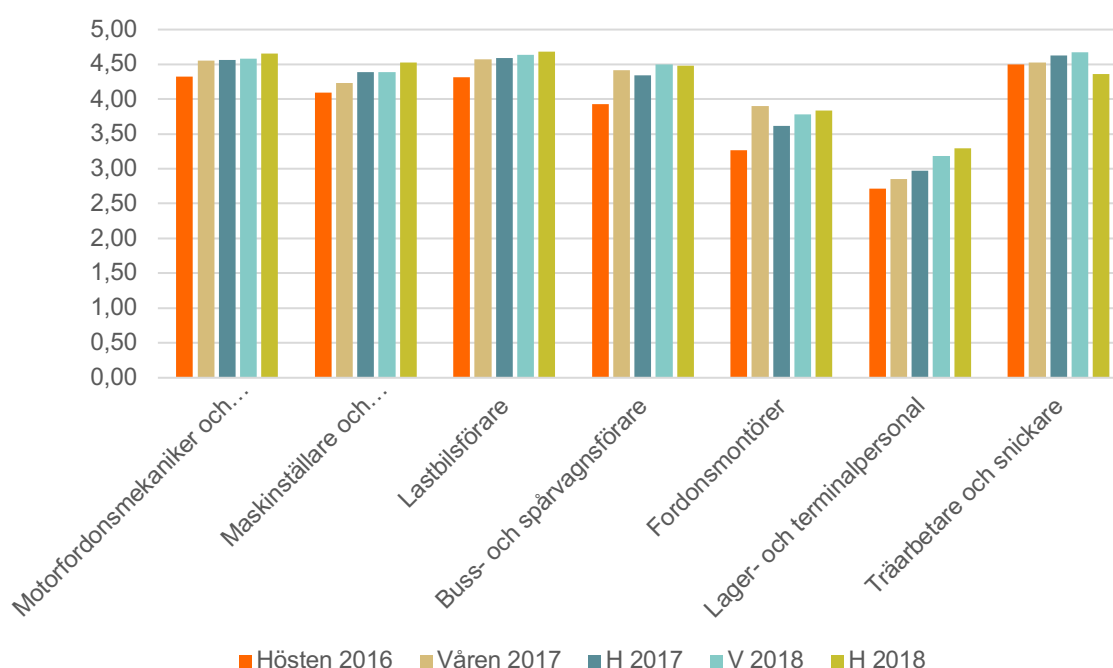
Boende i särskilt utsatta områden arbetar i vanliga bristyrken

Studien visar att de boende i särskilt utsatta områden arbetar i yrken som i dagsläget har stor brist på personal. För att möta de stora personalbehoven i tjänstesektorn måste fler utrikes födda och nyanlända gå från ingångsjobb till yrke som kräver utbildning.

För både män och kvinnor gäller att en betydligt högre andel bland alla boende än de nyanlända har yrken med krav på legitimation eller utbildning.

Arbetsförmedlingen gör två gånger om året yrkesprognoser över var efterfrågan på jobb finns de kommande fem åren. Bedömningarna görs enligt en skala från ett till fem där tre innebär balans och fem innebär mycket stor brist på arbetskraft.

Figur 3 – Bristindex i några av de vanligaste yrkena för män i särskilt utsatta områden.

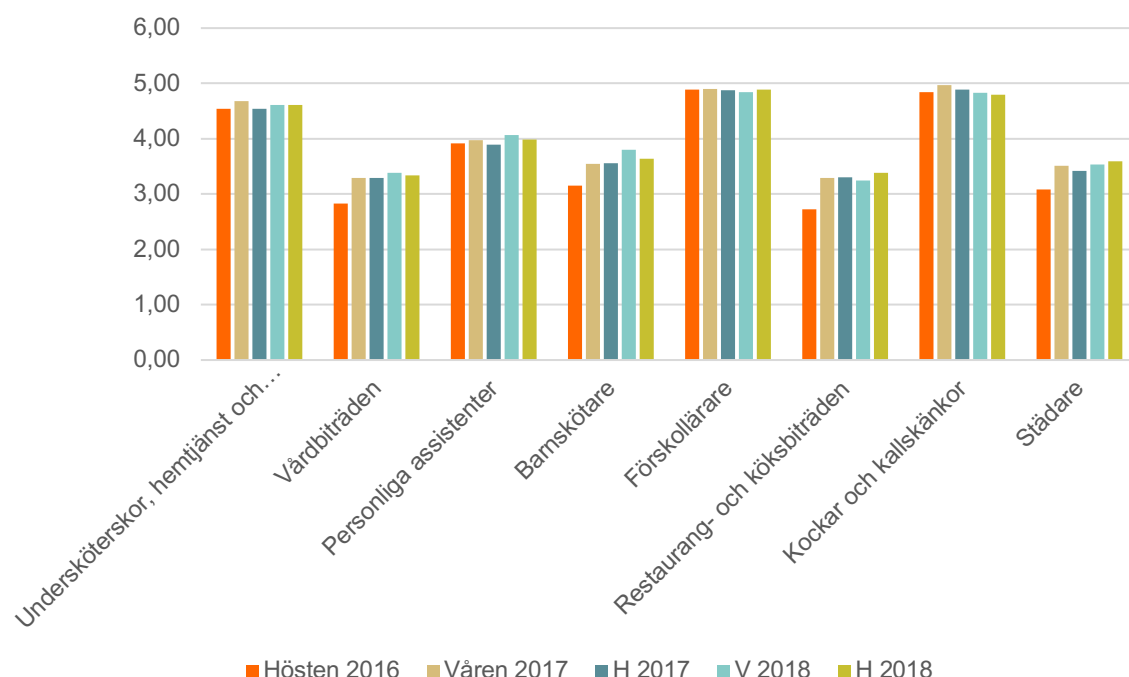

Källa: Arbetsförmedlingen Var finns jobben?
Bedömning för 2019 och på fem års sikt.

Som framgår av figur 3 råder stor brist på arbetskraft inom nästan alla de yrken som är vanliga i de särskilt utsatta områdena. Inom vissa yrken väntas bristen bestå under en lång tid framöver. Föraryrket är ett av dem. Transportföretagen har pekat ut att det finns stora behov av nya förare de kommande åren. Ett försiktigt antagande är att det kommer att krävas mellan 30 000 och 40 000 fler utbildade förare fram till 2030 för att möta de förväntade transportvolymerna.⁶

⁶ Transportnäringsenheten och jobben - en framtidsspaning. Transportföretagen och HUI 2017.

Figur 4 – Bristindex i några av de vanligaste yrkena för kvinnor i särskilt utsatta områden.

Källa: Arbetsförmedlingen Var finns jobben?

Bedömning för 2019 och på fem års sikt.

Undersköterska är det främsta bristyrket inom vård- och omsorg. Sedan 2007 står vård och omsorgen som drivs av fristående utförare för i princip hela sysselsättningstillväxten inom branschen och de anställer i högre utsträckning utrikes födda än den offentligt drivna vården.⁷

Besöksnäringen där yrken som kock, restaurangbiträde och städerska ingår visar upp stor ökning av antal jobbtillfällen. Sysselsättningstillväxten har varit stark de senaste femton åren. Idag går fler än sex av tio av de nya jobben till utrikes födda. Sex företagare av tio i besöksnäringen är utlandsfödda.⁸

Professor Sven- Olof Daunfeldt på Handels forskningsinstitut, HFI, har studerat vilka företag som bryter utanförskap bland utrikes födda. Han fann att företag inom de mer arbetskraftsintensiva branscherna är mer benägna att anställa arbetslösa invandrare från Afrika och Asien. Det är just dessa grupper som har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden.⁹

⁷ Privat vård och omsorg – en integrationsmotor i vår tid. Vårdföretagarna november 2018.

⁸ Besöksnäringen – en integrationsmotor. En beskrivning av nivån och utvecklingen av utlandsfödda i besöksnäringen perioden 2000-2017.

⁹ Vilka företag bryter utanförskap bland utrikes födda? Daunfeldt, S-O., Johansson, D., & Westerberg Seerar, H. (2018). Svensk sammanfattning. HUI Working Paper 132, HUI Research: Stockholm.

Resultatet av Daunfeldts forskning är att två faktorer har störst betydelse för att anställa arbetslösa flyktinginvandrare. För det första är det ungefär dubbelt så stor chans att företagare anställer arbetslösa flyktingar i storstäder som på landsorten.

För det andra visar det sig att företag som har minst en chef som är född i Afrika eller Asien anställer exempelvis fyra gånger fler arbetslösa icke-västerländska invandrare jämfört med de företag som inte har någon chef som är född i dessa regioner.

AlmeGas yrkeskartläggning i de särskilt utsatta områdena bekräftar denna bild. Nyanlända får ofta sitt första jobb i företag som erbjuder enklare arbeten i tjänstesektorn. Framför allt inom restaurangbranschen och inom städföretag. De som bott i områdena längre rör sig dock vidare i arbetslivet mot fler och mer kvalificerade yrken, främst inom tjänstebranscherna.

Ska vi klara av kompetensförsörjningen av den privata tjänstesektorn behöver vi förstå vilka yrken som bryter invandrarnas arbetslöshet. Fler nyanlända och boende i särskilt utsatta områden måste gå från ingångsyрке till bristyrke i den privata tjänstesektorn. Fler måste komma in i ingångsyerken.

”Om utanförskapet bland de utrikes födda ska minska behöver de politiska beslutsfattarna inse att det är företagarna som tar anställningsbeslutet och att det därför behövs en bredare näringslivspolitik som förbättrar villkor för de företag som är verksamma inom de branscher som anställer arbetslösa icke-västerländska invandrare.”¹⁰

¹⁰Vilka företag bryter utanförskap bland utrikes födda? Daunfeldt, Johansson och Seerar Westerberg. Handels Forsknings Institut. Sid 6 2018.

Almeas fem förslag för att fler nyanlända och utrikes födda ska få jobb

Hittills har alldeles för få slutsatser dragits av kunskapen om vilka yrken och branscher det är som bryter invandrades arbetslöshet och utanförskap. Almeas slutsats är att integrationspolitiken i högre utsträckning måste prioritera villkoren för de yrken och de företag i tjänstesektorn som skapar jobben åt de utrikesfödda. Kunskapen om vilka specifika yrken det är som dominerar bland de boende borde ligga till grund för vilka reformer som behövs för att ännu fler Järvabor ska få jobb.

1. Bättre villkor för tjänstesektorn i Göteborg

En varaktig ökning av sysselsättningen för utrikes födda och boende i utsatta områden beror på vilka reformer av företagandets villkor som kommer att genomföras. Blir det enklare att anställa lågutbildade med liten arbetslivserfarenhet och efterfrågan på privata tjänster ökar kommer arbetslösheten att kunna pressas tillbaka. Med den nya kunskapen om vilka de vanligaste yrkena är för boende i utsatta områden behöver reformerna riktas mot de branscher och företag som bryter invandrarnas arbetslöshet. Med tanke på den relativt sett stora befolkningsökningen de senaste åren till följd av flyktinginvandringen behövs reformer som gör att de utrikes födda och nyanlända snabbare får jobb.¹¹ Trösklarna in på den svenska arbetsmarknaden måste sänkas.

Under perioden 2010 till 2017 skapades fler än 51 000 nya jobb i tjänstesektorn i Göteborg. Det är fler än 85 procent av den totala andelen jobb. Drygt 13 procent av de nya jobben återfinns i fordons- och tillverkningsindustrin, vilket understryker att Göteborg är centrum för ett av landets främsta industrikluster. Men trots det stora antalet nya jobb i tillverkande industri dominerar tjänstesektorn även i Göteborg.

Det finns stor potential för nya jobb i privat tjänstesektorn i Göteborg om mer av de offentliga tjänsterna konkurrensutsätts. I ädrevården finns betydligt färre privata alternativ i Göteborg än i andra kommuner. Bra två procent av de äldre i Göteborg som har hemtjänst hade 2018 en privat utförare. I genomsnitt i riket skötte enskilda utförare 23 procent av hemtjänsten.

Genom att konkurrensutsätta fler av de offentliga tjänsterna i Göteborg öppnas arbetsmarknaden upp för en mångfald av arbetsgivare. Fristående arbetsgivare inom vården är också bättre än offentliga på att anställa utrikes födda. 20 procent av de anställda hos fristående vårdgivare är födda utanför Europa jämfört med 15 procent i hela vårdsektorn.¹²

För att kunna bidra till fler jobb i tjänstesektorn gäller det också att lära av reformer som inte fungerat. Arbetsförmedlingens 100-procentigt statligt subventionerade extratjänster gick i huvudsak till offentliga jobb i kommunerna. Kostnaden var totalt mer än 4 miljarder 2018 och varje nytt arbetade satsningen resulterade i kostade därmed cirka 10 miljoner kronor. Kostnadseffektiviteten var därmed oerhört låg.

¹¹ <https://www.svd.se/integrationen-kommer-inte-losas-med-utbildningsinsatser> Intervju av Sven-Olof Daunfelt i SVD 20190408.

¹² Vårdföretagarna (2018) Privat vård och omsorg. En integrationsmotor i vår tid.

Almega är därför en del av överenskommelsen mellan arbetsmarknadens parter om etableringsjobben och de riktlinjer som parterna kommit överens med regeringen om. Överenskommelsen har vunnit bred uppslutning från arbetsmarknadens parter och har förutsättningar för att öppna upp arbetsmarknaden för nyanlända. Nyanlända ska under de tre första åren i Sverige kunna få anställning med etableringsjobb. Även långtidsarbetslösa kommer att omfattas av åtgärden. I och med januariavtalet 2019 mellan regeringen, Centern och Liberalerna utvidgas etableringsjobben till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag. Detta gör att den fulla effekten av reformen kan nås.

Etableringsjobben till skillnad från extratjänsterna riktar sig bland annat till de företag som anställer nyanlända och utrikes födda. Detta innebär stora möjligheter för fler utrikes födda att få jobb i de vanligaste yrkena i tjänstesektorn.

Rut-avdrag är den kanske mest effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärden i modern tid. Sedan reformen infördes 2007 har den skapat hela 30 000 nya jobb. Bara i Göteborgs kommun uppgick antalet kunder till nästan 48 000 under 2018. Av de som fick ett hushållsnära jobb kom hela 75 procent direkt ifrån arbetslöshet. Och reformen har brett stöd. Till och med en majoritet av Vänsterpartiets väljare är positiva till avdraget, enligt en undersökning från Novus.

1 juli 2019 fördubblas Rut-avdraget till 50 000 kr per person och år. Höjningen kommer direkt att öka efterfrågan på hemservicejänster.

Genom att förenkla Rut-avdraget till ett Hem-avdrag, som inkluderar alla hushållsnära tjänster som utförs i och i kring hemmet, och höja avdragsbeloppet per person och år till 100 000 kr så kan det skapas tusentals nya jobb. Almegas bedömning är att branschen kommer att kunna växa med ytterligare 20 000 arbetstillfällen i hela landet de kommande åren.

Som vi konstaterat i den här rapporten så är behovet av ingångsyirken med låga utbildningskrav oerhört stort i Sverige. Rut-tjänsterna har här bidragit på ett positivt sätt, men stor potential finns kvar för att få fram ännu flera jobb.

För kvinnor som vi sett har lägre sysselsättningsgrad än männen är behoven av ingångsjobben störst. Flest kvinnor arbetar också i städbranschen. Hemservicepersonal är det yrke med högst andel utrikes födda kvinnor 68 procent av samtliga kvinnor i yrket.¹³

Almega föreslår att överenskommelsen om etableringsjobben genomförs snarast. Det är angeläget att reformen träder ikraft senast 1 juli 2020.

Almega föreslår ett HEM-avdrag för alla tjänster som utförs i eller i anslutning till hemmet. Avdraget bör vara 100 000 kronor per person och år.

¹³ Yrkesregistret med yrkesstatistik 2017, Sid 8. SCB.

2. Kompetensavdrag hjälper fler från ingångsyрке till bristyrke

Almega föreslår att ett kompetensavdrag införs för att göra det lönsamt för arbetsgivare att investera i personalutbildningar. För att företagen i tjänstesektorn ska klara kompetensförsörjningen behöver arbetsgivarna uppmuntras att investera i bristyrkesutbildningar för de anställda.

Kompetensavdraget riktas till alla arbetsgivare och är särskilt angeläget för branscher med stora rekryteringsbehov. För de delar av tjänstesektorn som har behov av just de yrken som Järvaborna jobbar i innebär ett kompetensavdrag också stora rekryteringsmöjligheter. Personalen kan utbilda sig samtidigt som de till exempel arbetar deltid. Då ökar arbetsgivarnas behov av att anställa ny personal. Som integrationsverktyg gör kompetensavdraget även att företag kan rekrytera arbetslösa, nyanlända och unga som inte har alla kvalifikationer som krävs för jobbet. Nyanställningar kan kombineras med utbildningsinsatser som höjer individens produktivitet och yrkeskompetens.

Med ett skatteavdrag på kompetensutveckling av medarbetare vågar tjänsteföretag göra den investering som krävs för att medarbetare ska ha uppdaterad kompetens och möta marknadens behov. Det är bra för både kompetensförsörjningen och för integrationen.

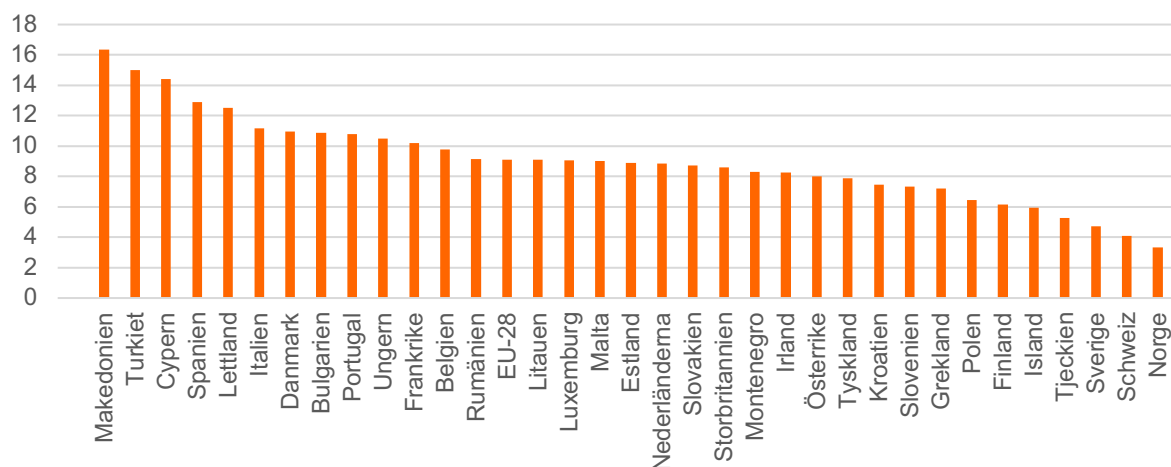
Ett kompetensavdrag för vanliga bristyrken i utsatta områden kommer innebära att invandrare som nästan får jobb det vill säga de som har behovs- och timanställningar ges möjlighet att läsa in utbildningskraven i dessa yrken. Samtidigt som fler utrikes födda får jobb med utbildningskrav blir enklare jobb utan utbildningskrav lediga.

Kompetensavdraget kan på detta sätt att uppmuntra jobbkedjor. När personer med svag ställning arbetsmarknaden vidareutbildar sig och får starkare förankring blir fler enkla ingångsjobb lediga för arbetslösa. Det blir mer kostnadseffektivt för staten att investera i ett kompetensavdrag när det samtidigt skapar fler jobbmöjligheter för arbetslösa.

Kompetensavdraget uppmuntrar också företagen att vara med och lösa kompetenskrisen. Tidigare erfarenheter av satsningar på kompetensutveckling visar att företagen vill bidra till personalutbildning. Återigen, en positiv effekt är att behovet av ny personal i ingångsyirken samtidigt kommer öka.

Utmaningen för Sverige är att konkurrensen om ingångsjobben är stor. I Sverige finns relativt få enkla jobb med låga krav på utbildning se diagram 2.

Diagram 2 – Anställda i procent i yrken med inga eller låga utbildningskrav som andel av den totala arbetsmarknaden.

Källa: Eurostat 2018.

Detta har på senare tid uppmärksamrats av allt flera. Nyligen uttryckte programchefen för Arenagruppens tankesmedja Arena Idé att det minskade antalet jobb med låga kvalifikationer försämrar utsikterna för arbetsmarknadens marginalgrupper däribland nyanlända utlandsfödda.¹⁴

Almega anser att tjänstesektorn behöver växa med flera jobb med låga krav på utbildning. Med hjälp av kompetensavdrag kan flera personer med svag ställning på arbetsmarknaden ta steget från ingångsyrtke till bristyrke som kräver gymnasie- eller annan utbildning.

Almega föreslår att ett kompetensavdrag införs riktat till arbetsgivare som får dra av halva kostnaden för längre personalutbildningar i skattedeklarationerna.

3. Aktivera arbetslösa i insatser som leder till jobb i bristyrken

Väl fungerande matchning på arbetsmarknaden är särskilt angeläget för utrikes födda och nyanlända eftersom de utgör en majoritet, sex av tio inskrivna på Arbetsförmedlingen. Som den här rapporten visar är behovet av arbetskraft stort i många yrken med förhållandevis låga krav på utbildning.

När Arbetsförmedlingen under 2021 reformeras i grunden kommer fristående utförare ta över uppdraget att matcha, utbilda och rusta arbetslösa till nytt arbete. De arbetslösa kommer då att få bättre stöd och större valmöjligheter att välja en utförare av matchning och utbildning. Förväntningarna på reformen är både att arbetslösa som har behov av stöd för att finna arbete ska aktiveras i matchning, rustning eller utbildning och att arbetsgivarnas behov av personal ska tillgodoses på ett mycket mera effektivt sätt än idag.

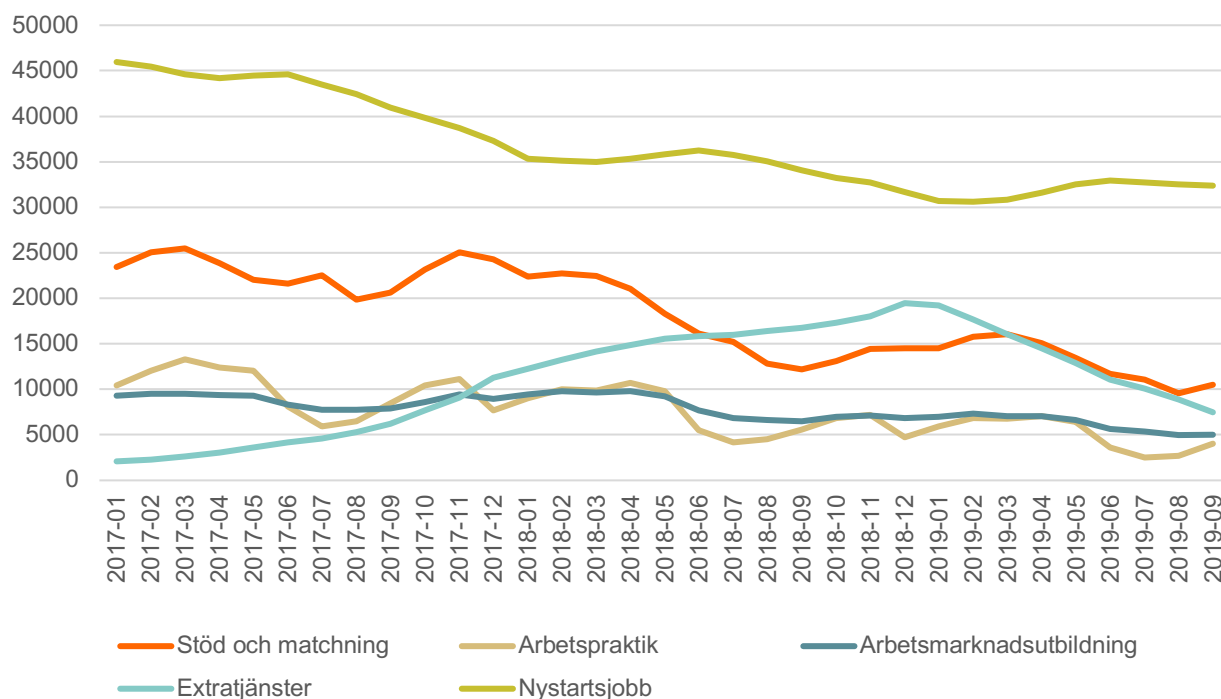
På kort sikt och fram till dess att Arbetsförmedlingen reformeras i grunden måste långtidsarbetslösa aktiveras och få delta i matchningsinsatser. De arbetslösa måste matchas

¹⁴ Myt om jobbpolarisering göder växande populism. German Bender programchef för arbetsmarknad Arena Idé på DN Debatt 20190513.

och utbildas mycket mera aktivt än vad som sker idag för att lindra företagens brist på personal. Dessutom är en stegvis ökning av volymerna i insatserna lämplig för att ge de fristående utförarna en mjuk övergång in i den nya reformen.

Problemet är att Arbetsförmedlingen sedan 2017 prioriterat extratjänster i kommunal regi. Som diagram 3 visar tiodubblade extratjänsterna från 2 000 till nästan 20 000 på två år.

Diagram 3 – Antal deltagare i olika arbetsmarknadsinsatser och lönesubventioner 201701 - 201909.

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik 201909.

Under samma period minskade nystartsjobben och de aktiva insatserna stöd- och matchning, arbetsmarknadsutbildning och arbetspraktik. Samtliga övriga andra förberedande insatser och tjänsten introduktion till arbete har också fått minskade volymer. Tjänsten Introduktion till arbete som tidigare hade mellan 5 000 – 10 000 deltagare varje månad har lagts ned. Starta eget bidraget går till cirka 20 procent färre arbetssökande idag än för två år sedan. Sammantaget har detta inneburit ett fokusskifte från aktiva insatser och nystartsjobb till extratjänster.

Sedan årsskiftet får inga arbetslösa nya extratjänster. Som diagram 3 visar har inte de aktiva insatserna ökat i motsvarande grad utan tvärtom har de fortsatt att minska. Almega har kritiserat detta under hela 2019. Almega har också föreslagit att alla som avslutat en extratjänst direkt borde anvisas till matchningsinsats.¹⁵

¹⁵ Från extratjänster till intensiv jobbmackning. Artikel av Andreas Åström, Patrik Eidfeldt och Fredric Skälstad i Norran 20191017.

Volymminskningen har drabbat nystartsjobben och aktiva insatser. De har jämförelsevis goda resultat till låga kostnader. Kostnadseffektiviteten är stor. De insatser som har bäst resultat dvs övergång till osubventionerat arbete till lägst kostnad är nystartsjobb, arbetsmarknadsutbildning, stöd och matchning och arbetspraktik.¹⁶ Allra bäst resultat har starta eget bidraget men där deltar inte fler än cirka 1 000 personer varje månad.

Almega föreslår att volymerna i aktiva insatser så snart som möjligt fördubblas för att fler arbetslösa ska få jobb.

4. Reformera etableringsinsatserna för nyanlända

För att nyanlända snabbare ska komma in på arbetsmarknaden behöver Arbetsförmedlingens etableringsprogram reformeras. Insatserna ska bli mer intensiva och flexibla. Nyanlända med utbildning eller yrkeserfarenhet får arbetspraktik direkt och kan varva det med språkinläring. De som får arbete ska fortsätta läsa svenska på kvällar och helger. Nyanlända med sämre utgångsläge ska få mer tid i etableringen.

Regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna har i januariavtalet kommit överens om att nyanlända snabbare ska komma in på arbetsmarknaden. En nystart för de nyanlända ska genomföras med intensivare etableringsinsatser. I en sådan nystart måste kostnadseffektiva insatser med stark koppling till arbete prioriteras. Fristående utförare bör ansvara för genomförandet av matchnings- och utbildningsinsatserna för flyktingarna under integrationsåret. Almega har nyligen presenterat fem förslag för hur Intensivåret bör utformas.¹⁷

I intensivåret ska praktik på hel- eller deltid hos privat eller offentlig arbetsgivare under några månader upp till ett halvår kombineras med språkstudier på deltid eller på kvällstid. Arbetspraktik är en kostnadseffektiv insats. Ungefär 40 procent av deltagarna går från praktik till ett subventionerat eller osubventionerat arbete. Men sedan 2017 har antalet arbetslösa i arbetspraktik halverats.

Dessutom bör asylsökande som antagligen kommer att få uppehållstillstånd kunna delta i etableringsinsatser. Idag väntar asylsökande på beslut oftast utan att delta i några organiserade etableringsinsatser. I princip har de asylsökande vissa möjligheter att arbeta men informationen är bristfällig och väldigt få asylsökande har arbete eller praktik.

Vi måste också lära oss av de europeiska länder som lyckats bättre med att integrera nyanlända till exempel Tyskland men även Danmark. Genom att individanpassa etableringen har Danmark på bara några år lyckats förbättra integrationen avsevärt. Nyanlända med utbildning eller yrkeserfarenhet får arbetspraktik direkt och kan varva det med språkinläring. De som får arbete ska fortsätta läsa svenska på kvällar och helger. Nyanlända med sämre utgångsläge ska få mer tid i etableringen. Efter att Danmark införde dessa principer 2016 har andelen manliga flyktingar i arbete ökat från 30 procent till över 50 procent.¹⁸

¹⁶ Arbetsförmedlingens årsredovisning 2018 avsnitt 4.8.1 och 4.8.2.

¹⁷ Snabbaste vägen till jobb för nyanlända. Hur ska intensivåret utformas? Almega 20191113.

¹⁸ Joyce, Patrick. Sverige kan lära om integration från sina grannar i Ekonomisk Debatt nr 2 2019 sid 52.

Almega föreslår att etableringsprogrammet görs mer flexibelt. Nyanlännda som står nära nytt arbete ska delta i ett intensivår som en del av etableringsprogrammet. Arbetslösa som behöver mer omfattande insatser ska kunna få längre tid i etableringsprogrammet.

5. Uppmuntra nyföretagande bland invandrare

Antalet företagare med utländsk bakgrund har ökat stadigt de senaste åren.

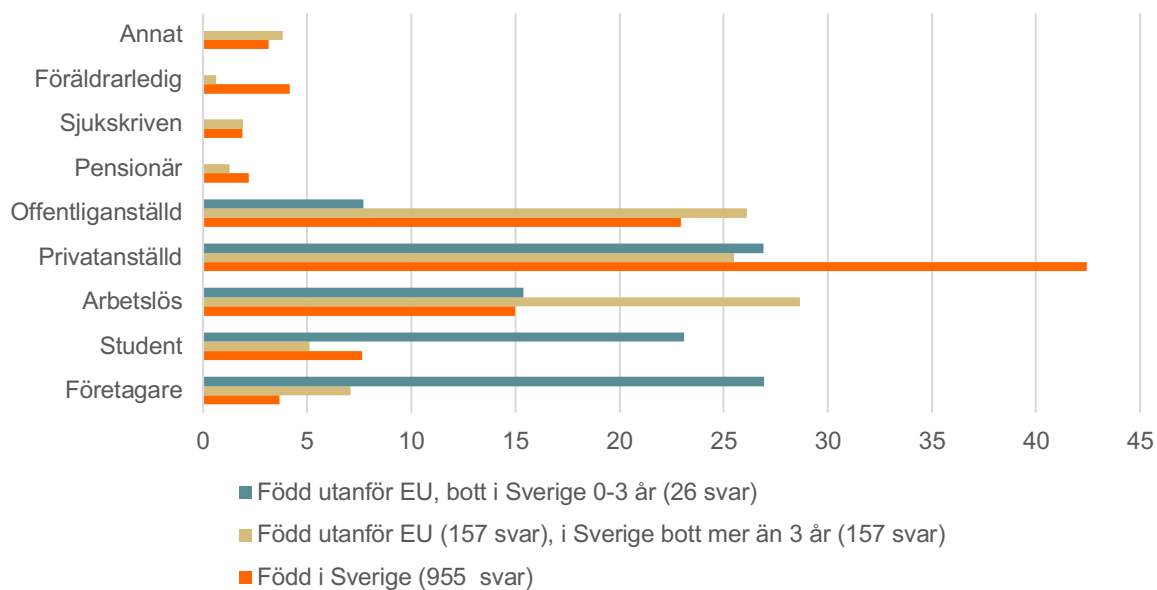
Nyföretagarcentrum som ger råd till ungefär var tionde ny företagare ser en stadig ökning. Hittills i år är 36,5 procent av Nyföretagarcentrums projektägare/klienter utrikes födda.¹⁹

Nyföretagandet i privata tjänstesektorn dominerar. Under ett par års tid märktes en nedgång som kopplades till förslagen om vinstförbud i välfärdssektorn. Debatten om vinster i välfärden hade en negativ effekt på viljan att starta företag inom hälsa, vård och omsorg. Uppmärksamheten på negativa branschnyheter är naturligtvis stor bland personer som överväger att starta företag.

Det finns stor potential bland nyanlännda och utrikes födda att starta företag i Sverige. Många av de som kommer till Sverige har egna erfarenheter av nyföretagande.

Nyföretagarcentrums statistik, se diagram 4, visar att andelen entreprenörer är dubbelt så stor bland utlandsfödda och nyanlännda som bland dem som är födda i Sverige.

Diagram 4 – Huvudsaklig sysselsättning innan start av företag, andel i procent.

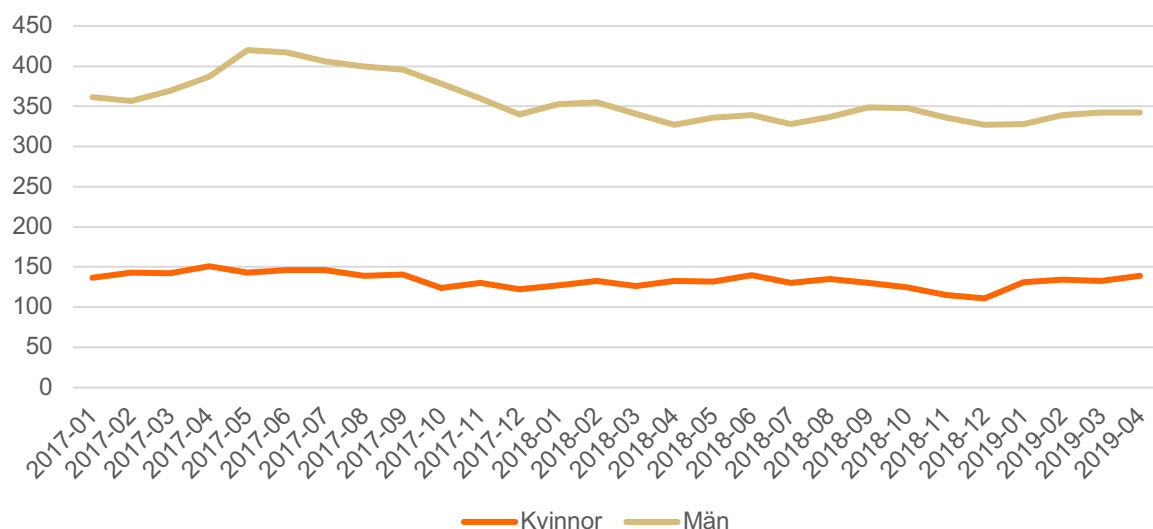

Källa: Nyföretagarcentrum Nöjd KundIndex 2018.

Trots samhällsvinsterna med nyföretagande blir Arbetsförmedlingen allt sämre på att fånga upp nya företagare. Som vi konstaterade så har Arbetsförmedlingens Starta eget-utbildning haft minskat antal deltagare de senaste åren. Stödet till start av egen verksamhet de så kallade starta eget bidraget har fallit med ungefär 15 procent under 2017–2019.

¹⁹ Nyföretagarcentrum Översiktsrapport 20190101-20190516.

**Diagram 5 – Utomeuropeiskt födda med starta eget bidrag
201701 - 201904.**

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik 201905.

I diagram 5 framgår att antalet utomeuropeiskt födda som får starta eget bidrag legat konstant sedan 2017. Med tanke på den ökande andelen utrikes födda i Sverige och den lägre sysselsättningsgraden borde det rimligen varit en större uppgång i nyföretagandet bland utrikes födda. Det är ingen framgång att antalet personer födda utanför Europa som har haft starta eget bidrag legat stabilt sedan 2017.

Almega föreslår att reformeringen av Arbetsförmedlingen leder till att fristående utförare får i uppdrag att få fler nyanlända med bakgrund som företagare att också starta företag i Sverige.

Avslutande diskussion

Hur kan fler boende i Göteborgs särskilt utsatta områden skaffa jobb? Med den här rapporten har Almega tagit utgångspunkten i de branscher och arbetsgivare som anställer nyanlända och de boende i utsatta förorter. Problemet angrips alltför sällan från det här hållet. En av de viktigaste lösningarna för att fler ska få jobb är att förstå vad det är som gör att företagen kan anställa fler och hur svårigheterna att rekrytera kan minska.

Integrationsdebatten handlar både om sysselsättningsgapet mellan män och kvinnor i de särskilt utsatta områdena, och mellan de boende i de utsatta områdena och områden med bättre förutsättningar. Sysselsättningsgapet visar att det finns alldeles för många arbetslösa i de särskilt utsatta områdena.

Bristen på personal är mycket stor även till jobb med låga krav på utbildning. Ett sätt för arbetsgivarna att hitta personal till bristyrkena är att de arbetslösa både aktiveras, rustas, utbildas och matchas till de lediga jobben. Paradoxalt nog har det nog aldrig varit svårare än idag för de arbetslösa att få ta del av en utbildning eller en rustande insats. Situationen borde vara den omvända. Det måste vara enkelt för den som kan och vill utbilda sig till ett bristyrke att snabbt finna en väg att bli anställningsbar för de lediga bristjobben. Med Almegas förslag om kompetensavdrag blir det dessutom enklare för företagen att vidareutbilda personal som vill gå vidare till olika bristyrken.

Det är ett utomordentligt stort problem är att det tar så lång tid för nyanlända kvinnor att skaffa arbete. I Göteborgs utsatta områden arbetar bara knappt 32 procent av de nyanlända kvinnorna. Sysselsättningsgapet mellan män och kvinnor kräver ökad uppmärksamhet och Almega kommer att återkomma till frågan.

Å ena sidan är problemen alltså stora, å andra sidan finns det ljusglimtar att fånga upp i Göteborgs särskilt utsatta områden. Vad beror det till exempel på att sysselsättningen bland de boende i Göteborgs utsatta förorter är 3,5 procent högre än genomsnittet för de 23 särskilt utsatta områdena i Sverige?

En anledning är att männen i områdena har betydligt högre sysselsättning än genomsnittet för samtliga områden. Det beror i sin tur på att den starka tillväxten inom tillverkningsindustrin har bidragit till att skapa många nya jobb. Hela 15 procent av männen i områdena arbetar i industrin där även 2,8 procent av kvinnorna har arbete.

Bidragande till den högre sysselsättningen är också så att det i Göteborgs utsatta förorter bor en något lägre andel utrikes födda än i andra utsatta förorter i landet. Eftersom vi vet att arbetslösheten är högre bland utrikes än inrikes födda kan befolkningssammansättningen också bidra något till det bättre sysselsättningsläget i Göteborg.

När det finns ett mångfacetterat och varierat näringsliv i regionen ökar sysselsättningen. Tjänstesektorn behöver tillverkningsindustrin samtidigt som det omvända är lika sant. Om ännu mer av Göteborgs offentliga tjänster utsattes för konkurrens skulle det leda till ännu mera mångfald, nyföretagande och fler jobbmöjligheter för utrikes föda.

Vilka yrken skapar jobb åt nyanlända och utrikes födda?

En av de stora utmaningarna för det svenska samhället är svårigheten för utrikes födda att få sitt första arbete. I den här rapporten presenterar Almega en ny studie över vilka yrken som är vanligast bland de boende i Göteborgs särskilt utsatta områden där 72 procent av de boende är födda utomlands. Studien bygger på ny specialbeställd statistik från SCB och visar att det i första hand är privata företag i servicesektorn som skapar arbeten åt de boende i områdena.

Vi är Almega

Almega är Sveriges ledande organisation för tjänsteföretag och vår verksamhet finns i hela landet. Vi förhandlar om cirka 160 olika kollektivavtal varje avtalsperiod och hjälper tjänsteföretagare att skapa ett bra förhållande mellan arbetsgivare och anställda.

Almega hjälper till med alla personalfrågor, från anställning till uppsägning. Duktiga förhandlare och experter ger personlig och professionell rådgivning i förhandlingar, arbetsrätt, kollektivavtal, lönebildning, arbetsmiljö, jämställdhet, diskriminering, försäkringar och offentlig upphandling.

Vi driver också tillsammans med fackliga organisationer ett gemensamt arbete för att förbättra våra framtida kollektivavtal. Samtidigt jobbar vi hårt med att påverka beslutsfattare i allt från skattelagstiftning till företagens långsiktiga behov av kompetensförsörjning och upphandlingsfrågor.

Bli medlem – ett medlemskap du tjänar på.

Telefon: +4687626900
www.almega.se

almega

*Almegas fem
förslag för att ännu
fler nyanlända och
utrikes födda ska få jobb*